

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЧЕКАН О. І. Теоретико-методологічні аспекти освітнього процесу сучасного дошкільника з ООП	211
ЧЕКАН О. І., ДОЧИНЕЦЬ Г. Д., ВОВЧОК В. М. Ігрова діяльність як чинник розвитку зв'язного мовлення дітей із ЗНМ	213
ЧЕКАН О. І., ЛУКАЧИНА Л. В., ЧУБИРКО К. Я. Наукові підходи щодо розвитку ігрової діяльності у дитини- дошкільника, що має ООП	215
ЧЕКАН О. І., МАРКУСЬ Ю. М., МАТЬОЛА І. В. Особливості пізнавальної діяльності дітей з ООП	216
ЧЕРЕПАНЯ М.Т. Соціальні інституції Закарпаття першої половини ХХ століття	218
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., МАТЕНЬКО Д. Театралізована діяльність у ЗДО як засіб музично-естетичного розвитку дітей	220
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ЧЕХ Н. Особливості формування соціально-моральної особистості в умовах співпраці закладу дошкільної освіти і сім'ї	222
ЧОВРІЙ С. Ю. Актуалізація ретродосвіду присвоєння кваліфікації вчителям початкових шкіл на Закарпатті (друга половина ХІХ – 40-і роки ХХ століття)	224
ШВАРДАК М.В. Особливості прийняття управлінських рішень керівником закладу освіти	226
ШВАРДАК М. В., ГИЧКА Т. І. Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання	227
ШКРІБА С. Стежками дитинства Івана Ющука	229
ШУТІЙ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Використання методів проблемного навчання на уроках у початковій школі	231

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. Психологічні аспекти дистанційного навчання в сучасних умовах.....	234
БОБИРЕВА О.С. Концептуальний, змістовий та процесуальний рівень розробки інтерактивних технологій під час формування фахової компетентності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	236
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І. Психологічні особливості становлення емоційної компетентності студентів.....	238
ВАРГА В.-Д.М., БАРНА Х.В. Характеристика рівнів загального недорозвинення мовлення.....	240
ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І., КИСЛЯК Н.С. Психологічні особливості старшого шкільного віку.....	241
ВЛАСЮК С.І., ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Фактори впливу на формування психофізичного здоров'я дітей дошкільного віку.....	243
ГАВРИШКО С.Г., ІЛЬКАНИЧ Н. М. Особливості мотивації учнів початкової школи до занять фізичними вправами.....	245
ГАРАПКО В. І. Роль групової роботи у навчанні писемного мовлення англійською мовою старшокласників.....	247
HERSTSOVSKA N., HUDACHEK V. Components of the content of lexical competence.....	249
ГЛАГОЛА Є., ТЕЛИЧКО Н. Комунікативний підхід як основа методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.....	250
ДЕЯК В.В., ІВАНОВА В.В. Психолого-педагогічні засади словесної творчості дітей дошкільного віку.....	252

точність відчуттів та сприймань. Розвиток відчуттів та сприймань може здійснюватись під впливом формування вищих нервових функцій.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція(sad) наказ № 33 від 12.01.2021 р. МОН України. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 17.11.2021).
2. Виготський Л. С. Проблема розумової відсталості дітей з ООП Москва, 1956, С. 453-480.
3. Ушинський К. Д. Мельничук О. С. Людина як предмет виховання. *Історія педагогіки України*. Кіровоград, 1998. С. 121–153.

УДК 373.2 (477) (09):001.8

ЧЕРЕПАНЯ М.Т.
Мукачівський державний університет

СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУЦІ ЗАКАРПАТТЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Перед угорським урядом на початку ХХ століття постала проблема, пов'язана з особливою увагою щодо вирішення питання створення спеціальних закладів, які б могли не тільки забезпечити повне утримання дітей-сиріт і дітей, які потребували спеціального догляду, але й забезпечити їх повноцінний розвиток, освіту і виховання, для чого були прийняті два важливі закони – Закон VIII «Про державні дитячі притулки» (1901 р.) [1] та Закон XXI «Про дітей, які досягли 7-річного віку та потребують державної допомоги» (1901 р.) [2]. У Законі VIII «Про державні дитячі притулки» визначено, що суб'єктами, які підпадають під його дію, є діти, що офіційно вважаються покинутими та яким не виповнилося 7 років. Так, у § 1 зазначається, що для цієї категорії дітей необхідно відкрити державні центри по догляду за дитиною (дитячі притулки) як у м. Будапешт, так і в інших регіонах країни. Зокрема, «державні дитячі заклади в інших регіонах держави, – зазначається в документі, – можуть створюватися за умови наявності там дитячих установ і спроможності місцевих громад забезпечити належним чином їх життєдіяльність» [1, §1]. У державних дитячих притулках можуть перебувати лише діти хворі, слаборозвинені, а також такі, які потребують особливого догляду та медичного обслуговування; інші – влаштовуються поза такими закладами [1, § 2]. Адже, дітей-сиріт держава намагалася за наявності родичів або близьких осіб передати найперше в сімейні форми виховання. На початку ХХ століття на угорській території Австро-Угорської імперії функціонувало 17 державних дитячих притулків. Причому вони діяли як на внутрішніх угорських територіях (9 притулків), так і на прилягаючих до імперії землях (8 притулків) [3, с. 159]. Закарпатські землі саме належали до прилягаючих, і, відповідно, тут функціонував державний дитячий притулок з центром у м. Мукачеві. Регіональні державні дитячі притулки підпорядковувалися центральному державному дитячому притулку в м. Будапешт. У 1904 р. розпочалося будівництво Надьсевлюшського дитячого будинку (тут: тепер м. Виноградів – М.Ч.). Слід зазначити, що заклад відповідав

передбаченими Законами VIII та XXI (1901 р.) вимогам. На час відкриття закладу до нього приймали дітей-сиріт з Угочанської та Мараморошської жуп (тут: адміністративні одиниці, які на сьогоднішній день належать Закарпаттю – М.Ч.) і Сату-Марської жупи (тут: адміністративна одиниця сучасної Румунії – М.Ч.). У 1908 р. дітей-сиріт із закладу передали до дитячих притулків у Мукачеві, а також до Дебрецена і Надь Варада (тут: міста сучасної Угорщини – М.Ч.), натомість всі будівлі були передані Національній лізі охорони дітей, яке відкрило тут заклад інтернатного типу для «морально покажених» дітей – хлопців віком від 12 до 21 року. Зокрема, для забезпечення освітніх та виховних цілей при закладі була відкрита народна (початкова) школа та промислова школа, в якій навчали вихованців столярному, взуттєвому, кравецькому ремеслу та лозоплетінню (кошикарство). Згодом була відкрита Ужгородська школа для глухонімих за сприяння шкільних інспекторів Шандора Гідоші та Йозефа Бенке, які впродовж 1901-1904 рр. вели перемовини з Угорським урядом та владою м. Ужгорода щодо виділення приміщення для створення школи для дітей з вадами слуху. Уперше на навчання в 1904 р. поступило 13 школярів, що перебували на повному державному забезпеченні. А вже в 1913-1914 навчальному році в школі навчалось 86 дітей. У підсумковому звіті Мукачівського державного дитячого будинку за 1918 р. ми отримуємо наступні показники щодо вихованців, кількість яких становить 2013 осіб, з них: у 22 дитячих поселеннях перебувало 1761 вихованців, у центральному інтернаті в м. Мукачево – 72 вихованців, поза інтернатними закладами – 180 дітей. Окрім того, у закладі для глухонімих в м. Ужгороді перебувало 19 дітей, а у закладі для сліпих у м. Мукачеві – 86 дітей [4, арк. 1, 4]. Окрім дитячих будинків/притулків у Підкарпатській Русі (тут: закарпатські землі за часів входження до Чехословацької республіки утворювали окрему адміністративну одиницю – М.Ч.) також діяли й інші заклади інтернатного типу, серед яких: спеціальні школи (для дітей з вадами психічного та фізичного розвитку, школи для сліпих, для глухих, для калік); допоміжні школи для відстаючих дітей; інтернати при закладах освіти (горожанських школах, гімназіях, семінаріях тощо) [5, с. 15]. З боку Чехословацького уряду приділялася увага й щодо можливостей створення дитячих притулків (поселень) з урахуванням національної приналежності дітей, адже виховання в рідному культурному середовищі сприяло кращій соціалізації вихованців. Про це свідчать листи від директора-головного лікаря Мукачівського державного дитячого будинку до Реферату соціальної опіки з приводу відкриття нових дитячих будинків для дітей-русинів у м. Хуст і м. Рахів (лист № 3036/25 від 03.06.1925 р), адже «найбільш численними в Підкарпатській Русі є русини, тому й створення дитячих будинків для дітей цієї народності є вельми необхідним», зазначається у листі [6, арк. 36].

У 1939-1944 рр., коли закарпатські землі знову опинилися в складі Угорщини, спостерігається згортання педагогічної практики інтернатної освіти, поширення впливу на розвиток релігійних та громадських організацій, фоном для чого слугували початок Другої світової війни та поглиблення економічної та демографічної криз.

Література

1. Törvénycikkaz állami gyermekmenhelyekről: évi VIII 1901. URL: <http://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=90100008>. (дата звернення: 29.03.2022).
2. Törvénycikk a közsegélyre szoruló 7 éven felüli gyermekek gondozásáról: évi XXI 1901. URL: <http://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=90100002>. (дата звернення: 29.03.2022).
3. Révai Nagy lexikona. Az Ismeretek Enciklopédiája. Huszon egy kötetben. IX kötet. Budapest, Révai testvérek irodalmi in tétzet részvény társaság, 1913. 810 old.
4. Мукачівський державний дитячий будинок, 1919 р. Положення Мукачівського дитячого будинку. ДАЗО. Ф. 1489. Оп.1. Спр.32. Арк. 1-13.
5. Pešina J. Školství na Podkarpatské Rusi v přítomnosti. Praha: Statní nakladatelstvo v Praze, 1933. 51 str.
6. Реферат Соціальної Опіки Підкарпатської Русі, м. Ужгород, 1923-1925 рр. Листування з Мукачівським державним чехословацьким дитячим будинком, опікунськими управліннями і Крайовим жандармським командуванням про перебування дітей у опікунів і передачу дітей з дитбудинку матері. ДАЗО. Ф. 37. Оп. 1. Спр. 256. Арк. 1-71.

УДК [373.2.091.33-027.22:792]:37.015.31:7:78-053.4

ЧЕРЕПАНЯ Н.І., МАТЕНЬКО Д.
Мукачівський державний університет

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗДО ЯК ЗАСІБ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Н.А. Метлов писав: «Музичні ігри-казки займають велике місце у житті дитячого садка. Вони мають величезний виховний вплив на дітей, сприяють розвитку художнього смаку, співочих навичок, викликають радісні емоції, сприяють розвитку рухової сфери, творчої активності».

Дошкільний вік – один із найбільш відповідальних періодів у житті кожної людини. Основи здоров'я, гармонійного розумового, морального та фізичного розвитку дитини закладаються саме в ці роки. Формується особистість людини. Дитина інтенсивно зростає та розвивається в період від трьох до семи років.

Дуже важливо з раннього дитинства долучати маленьку дитину до рідної культури, театру, живопису, літератури, музики. Чим раніше це почати, тим більших результатів можна досягти. Захопити дітей мистецтвом, навчити їх розуміти прекрасне - головна мета музичного керівника та вихователя ЗДО.

Найпоширеніший вид дитячої творчості, що тісно пов'язаний із музичним розвитком дітей, - музично-театралізована діяльність. У цій діяльності діти стають учасниками різних подій з життя людей, тварин, рослин, вчаться помічати добрі та погані вчинки, виявляють допитливість, стають більш товариськими, вчаться чітко формулювати та викладати свої думки.

Відбувається збагачення музичними враженнями, пробуджується творча активність, цілеспрямованість, усидчивість. Формується емоційна чуйність на музику, музично-слухове уявлення, почуття ритму, координації руху, пластична виразність і музичність. Музика викликає радісні емоції, розвиває пам'ять, мовлення, естетичний смак дітей, сприяє становленню дитини, прояву творчої ініціативи, формує поважне ставлення один до одного.